

PRACOVNÍ ÓDA NA OŽIVENÉ ARŠÍKY (II)

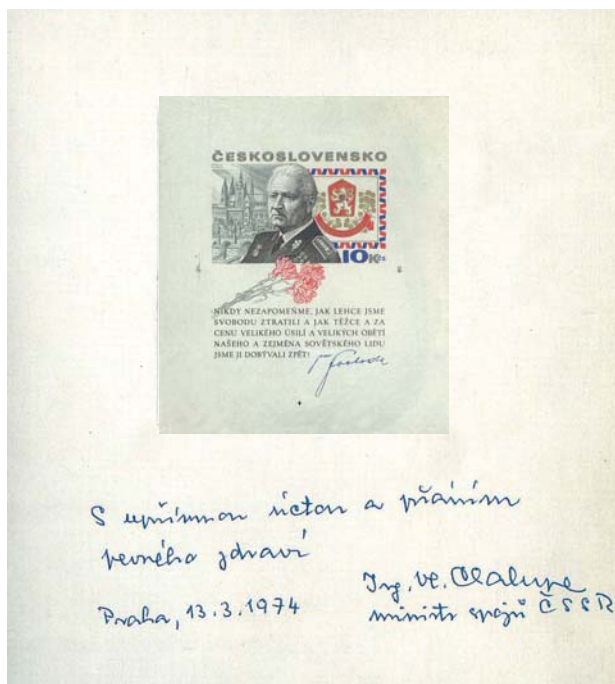
ARŠÍK LUDVÍKA SVOBODY

Zatímco politická porážka Antonína Novotného vynesla mezi sběratele zaniklé známkové země Československo objev neznámého a nevydaného aršíku (viz MR 2/2008), původní prezidentský aršík Ludvíka Svobody byl zlikvidován normalizačním aparátem až nechutně lehce. Na rozdíl od Novotného aršíku, který se zachoval pouze v jediném unikátním výtisku, exempláře aršíku Svobody – rovněž nevydaného a částečně skartovaného, navíc odcizeného z výrobního procesu – opět provází oživený zájem s mnoha otazníky.

Demaskovat průhledný opar tajemnosti, dedukcí, domněnek, falešných představ a pochybností ve stati Aršík Ludvíka Svobody 1975 ve „Filatelii“ 9/1997 bylo nejen otázkou výměny názorů. Autor statě, zkušený odborník, splácel dluh dlouhého mlčení o aršíku a její obsah měl mezi filatelisty zajímavý ohlas: kupodivu zvláště ve vztahu k typologii vydaného aršíku s „tržními“ cenami typů a variant. Zřejmě i proto, že ty jsou sběratelsky podnětnější. Kromě toho, že společal na pochybné zpřístupnění archivů ministerstva vnitra a nevěřil, že důkazy pro účely filatelistického studia nezůstanou jen archivními památkami, vymýšlel si bohužel různé zkomoleniny. Třeba, že prezident prý přijal pracovníky FMS v generálské uniformě. Falešná je dedukce o rytci L.Jirkovi jako autorovi aršíku; popletená jsou autorství výtvarných návrhů, symbolů chrámu sv.Víta a kytyce karafiátů, převázané černou smuteční stuhou. Tvrdil, že při návštěvě delegace ministerstva prezident „zhlédl první nátisky“, přičemž však šlo o rytcovy první zkusmé otisky pětibarevného aršíku. A nebylo to „ještě před onemocněním“ generála Svobody, ale naopak. Pochyboval také o vytištění nákladu aršíku a zda vůbec k tisku došlo, přestože tyto údaje byly zveřejněny. Jasně neměl ani v otázce skartace aršíku. Atd. atd. Zkrátka, aršík vznikl jinak, než se tradovalo a z různých dohadů vyvozovalo. Především k jeho likvidaci nedošlo z politických důvodů, jak naznačuje například Trojanův katalog známek Československa, ČR a SR z roku 1996 zařazením aršíku do oddílu „nevydaných známek z politických důvodů“. Tudíž nikoli politická, ale ryze osobní motivace, související s mravními hodnotami a čistotou charakteru ať už G. Husáka nebo lidí kolem něho. Tedy elementární projev ješitnosti a mocenské prestiže.

Co se od té doby změnilo a co zůstalo stejné? Ani dnes, po jedenácti letech od zveřejnění statě ve „Filatelii“ a třiatřiceti letech od vydání „náhradního“ aršíku, jeho skutečná historie neztrácí svou životnost. Abych nevybočil z rámce málo uváděných skutečností, připomenu, že sedmý československý prezident Ludvík Svoboda byl také jediným, kdo se jako generál stal hlavou státu. Abychom však současně porozuměli obrazu jeho osobnosti, je dobré znát příčiny vzniku řady tehdejších událostí. Zůstávají spíše pod povrchem osobních zkušeností, neskládají se jen ze „služební“ činnosti, ale jsou výrazem běhu praktického života – především pamětníků.

Měl jsem možnost poznat, že události kolem původního prezidentského aršíku Ludvíka Svobody byly konstruovány jako vědomé akce proti jeho vydání. A ti, kdo z mocných tenkrát „zasáhli“ proti

Otisk rytiny původní verze aršíku (rytec L. Jirka) s věnováním ministra spojů ČSSR Ing. V. Chalupy prezidentu L. Svobodovi.

Vydaná verze aršíku (perforovaná).

Svobodovi i prostřednictvím této emise, nemuseli nic zdůvodňovat – stačil „ústní pokyn“. Žádná vina netížila jejich svědomí a žádný papír nebyl archivován. Až teprve nedávno Zoe Klusáková – Svobodová předkládá veřejnosti dvě knižní publikace: O tom, co bylo a Životopis svého otce (2005). Její původní vyprávění bylo určeno jen potomkům rodiny. Nyní, když dozrály zkušenosti, autorka vydává svědectví, jež utvářela nejen historie. Jako svědek své doby sděluje a zveřejňuje pravdu, doplněnou o nové detaily konfrontovaných názorů aktuální současnosti. Především o svém otci (cit.): „Tím, že neměl možnost sám soustavně vysvětlit své názory na určité historické situace, důvody i motivy svého jednání, mohli mu někteří ‚vykladači‘ historie později snáze přisuzovat jimi vymyšlené úmysly, a tím mu křivdit.“ Pro mne jsou objevně třeba nepřilíš známé dokumenty stranického aparátu ÚV KSČ o přímém zasahování do činnosti Kanceláře prezidenta republiky. Například zákaz, aby prezident používal prezidentskou standartu na veřejnosti

v případech, když byl zároveň se Svobodou přítomen Husák, neboť „generální tajemník strany byl protokolárně výše než prezident, hlava státu.“ Nové jsou i důkazy o dalších skutečnostech, nařízených právě Husákem, což jsem před těmi jedenácti lety nevěděl. Ukazují se souvislosti z doby, kdy jsme museli čelit pokusům zrušit platnost a stáhnout z provozu pošt platné výplatní známky s portrétem Ludvíka Svobody – a jejich zbytek zničit – včetně „doporučení“ nevylepovat je vedle známek s portrétem nového prezidenta Gustáva Husáka! Prezidentským „komplimentem“ o prvním Slovákovi v tomto důstojném postavení v dějinách naší republiky se stává také výrok Antonína Novotného: „Jen počkejte, až ho poznáte!“ (Čestmír Císař: Moji českoslovenští prezidenti, 2006).

V knize vzpomínek Zoe Klusákové je mimo jiných zákazů uveden příklad omezeného dogmatismu ve zmínce o přímém zásahu Husáka proti 2. dílu generálových paměti Cestami života. Zastaveno bylo i nové vydání 1. dílu a následovaly i další represálie, např. spolupracovníků generála. Husák dokonce předal Svobodovi písemné stanovisko sekretariátu ÚV KSČ, aby dílo „nebylo vydáno ani doma, ani v zahraničí“. „Tím bylo znemožněno dopracování paměti do předpokládaného konce. Za těchto okolností se otec přestal paměti zabývat“ (citace Z. Klusákové).

Určujícím tématem, které dokumentuje realitu skutečného příběhu „generálského“ aršíku, se stala podrobná a faktograficky doložená stať o jeho genezi a neznámých skutečnostech. Vyšla v Merkur Revui č. 6/1997 a č.1/1998 na pokračování a reagovala na výše uvedenou zavádějící stať ve „Filatelii“ č. 9/1997. Především však zůstává jednou ze svědeckých událostí, provázajících historii vydavatele našich poštovních cenin – zejména pro ty, kdo i dnes kladou zvidavé otázky. A právě v této pracovní ódě o oživeném zájmu o dva nejoblíbenější aršíky – Novotného a Svobodův – se vracím k údajům, které mohou tehdejší informace prakticky nahradit, zpřesnit nebo rozšířit.

Ale mám-li tento stav zrcadlit, musí být osobně srozumitelný. To, co nechci z mé strany příliš vyzdvihovat, jsou některé důvody pro to, aby-